

Özgün araştırma

Anne Babaların Çocuklarıyla Kurdukları Cinsel İletişim Düzeyleri ile Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Neriman ARAL¹, Bayram DELEŞ²

Gönderim Tarihi: 09 Şubat, 2022

Kabul Tarihi: 22 Eylül, 2023

Basım Tarihi: 30 Nisan, 2024

Erken Görünüm Tarihi: 19 Şubat, 2024.

Öz

Amaç: Cinsel gelişim, diğer gelişim alanlarında olduğu gibi çocuklarda desteklenmesi gereken bir gelişim alanıdır. Ebeveynlerin cinsel iletişim konusunda yetersiz olmaları, çocukların sosyal çevre ya da sosyal medyadan yanlış bilgiler edinmelerine neden olabilmektedir. Bu kapsamda araştırmada anne babaların çocuklarıyla kurdukları cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Gümüşhane il merkezinde özel okul öncesi eğitim kurumuna çocuğu devam eden 214 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Genel Bilgi Formu, Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği ve Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-A Formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde t testi ve korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada cinsel iletişim ölçeği toplam puanı ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ($r: -.446; p \leq .05$), baskıcı ve otoriter tutum ile pozitif yönlü orta düzeyde ($r: .324; p \leq .05$), aşırı hoşgörülü tutum ile pozitif yönlü zayıf düzeyde ($r: .203; p \leq .05$) anlamlı ilişki meydana gelmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda, ebeveynlerin tutumları ile cinsel eğitim sırasında kurulan iletişim arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu bakımdan çocukların cinsel gelişimlerine yönelik, anne babalara ve eğitimcilere alan uzmanları tarafından eğitimlerin verilmesi faydalı olabilir.

Anahtar kelimeler: Anne baba tutumu, cinsel gelişim, cinsel iletişim, tutum.

¹Neriman ARAL. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara, Türkiye. e-mail: aralneriman@gmail.com.

²Bayram DELEŞ (Sorumlu Yazar). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Ankara, Türkiye. e-mail: delesbayram@gmail.com.

Examining the Relationship Between Parents' Levels of Sexual Communication with Their Children and Their Attitudes

Neriman ARAL¹, Bayram DELEŞ²

Submission Date: February 9th, 2022

Accept. Date: September 22nd, 2023

Pub. Date: April 30th, 2024

Online First Date: February 19th, 2024

Abstract

Objectives: As in other development areas, sexual development is an area of development that should be supported in children. Inadequacy of parents about sexual communication may cause children to acquire incorrect information from the social environment or social media. Thus, the present research aims to investigate the relationship between the attitudes of parents and the levels of sexual communication that they establish with their children.

Material and Method: Of the descriptive research methods, the relational screening model was used in the study. The study group consists of 214 parents whose children attended a private preschool education institution in the city center of the Province of Gümüşhane, Turkey, in the 2020-2021 academic year. The study data were collected using the General Information Form, the Sexual Communication Scale for Parents, and the Parenting Attitude Scale-A. In the analysis of the data, t-test and correlation analyses were used.

Results: In the study findings, there was a negative and weak relationship between the total score of the sexual communication scale and the democratic attitude sub-scale of the parenting attitude scale ($r: -.446, p \leq .05$), a positive and moderate level relationship with repressive and authoritarian attitude sub-scale ($r: .324, p \leq .05$), and a weak, positive, and significant relationship with an overly tolerant attitude sub-scale ($r: .203, p \leq .05$).

Conclusion: As a result of the study, a moderately positive relationship was found between the attitudes of the parents and the communication language they used in sexual education. In this regard, it may be recommended to provide training by field experts to parents and educators for the sexual development of children.

Keywords: Parental attitude, sexual development, sexual communication, attitude.

¹Neriman ARAL. Ankara University, Faculty of Health Sciences, Child Development, Ankara, Turkey. e-mail: aralneriman@gmail.com.

²Bayram DELEŞ (Corresponding Author). Ankara University, Institute of Health Sciences, Department of Child Development, Ph.D. Student, Ankara, Turkey. e-mail: delesbayram@gmail.com.

Giriş

Cinsel gelişim, doğum öncesi dönemden başlayarak yaşamın sonuna kadar devam eden ve her yaş döneminde farklı gelişimsel özellikleri içinde barındıran bir süreçtir (Ağır, 2018; Kochanska vd., 2019). Rogers'e (2017) göre cinsellik, zihinsel ve fiziksel sağlık kadar bireyin yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Cinsellik, çocuk yetiştirme tutumlarına, toplumsal cinsiyet kalıplarına, kültüre ve değerler sistemine göre farklılık göstererek gelişmektedir. Psikoanalitik kuramın öncüsü olan Freud'a göre çocukların olgunlaşmamış cinsel istekleri çeşitli aşamalardan geçerek kişiliğin gelişiminde ve şekillenmesinde etkili olabilmektedir. Freud, çocuğun cinsiyet özelliklerinin farkında olmaya başladığı üç-altı yaş dönemini cinsel gelişim açısından kritik dönem olarak ifade etmektedir (Thurschwell, 2009).

Okul öncesi dönemde çocuklar, başkaları ve kendilerinin bedenleri ve gelişim özellikleri de dâhil olmak üzere birçok şeyi merak etmekte (Aral ve Duman, 2009), kendilerini ifade etmeye başladıkları üç yaş döneminden itibaren sorumlu bireylere (ebeveyn/bakıcı) merak ettikleri tüm soruları rahat bir şekilde sorabilmektedirler (Durualp ve Aral, 2018). Özellikle bu dönemde çocuklar doktorculuk, evcilik gibi cinsel gelişim ile bağlantılı oyunlar oynamakta, karşı cinse ait cinsiyet farklılıklarını ayırt etmeye başlamaktadırlar. Bu nedenle bu dönemde çocuklar dokunarak, gözlemleyerek ve sorular sorarak keşfettikleri özellikleri anlamaya çalışmaktadırlar (Nikkelen vd., 2019).

Freud'un fallik dönem olarak adlandırdığı üç-altı yaş, kız çocuklarının babaya, erkek çocuklarının ise anneye hayranlık duyduğu ve kendi cinsiyetinden olan ebeveynleri ile çatışmalar yaşadığı dönemdir. Bu bağlamda çocuğun sorduğu sorulara dürüstçe cevap vermek, gerçekçi davranmak ve kendi bedenine ilişkin olumlu düşünceler geliştirmesine ve çatışmaları çözmesine katkı sağlamak gelişimi olumlu yönde etkilemektedir (İşler 2017; Karabay, 2018). Nitekim yapılan araştırmalarda ailelerin çocuklarına verdikleri cinsel eğitimlerin üç-altı yaş dönemindeki çocukların cinsel gelişimini olumlu etkilediği belirlenmiştir (Frankham, 2006; Güder ve Alabay, 2018). Çocukların cinsel gelişimini desteklemek için cinsel haklarını bilmelerine ve kendi bedenine ilişkin algılarının şekillenmesine katkı sağlayan cinsel eğitimin, ebeveynler ve eğitimciler yardımıyla çocuklara verilebileceği vurgulanmaktadır (Purba, 2012). Dolayısıyla çocukların doğru yönlendirilmeye ve iyi bir rehber ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu bağlamda çocukların en iyi rehberi ve ilk eğitimcileri olan ebeveynlerin cinsel gelişimdeki rolü büyük önem taşımaktadır (İşler ve Gürşimşek, 2018).

Çocuklar ilk olarak ailede anne ve babalarını izleyerek sahip oldukları cinsiyet rollerinin farkına varmakta, bu süreçte anne ve babalarına cinsiyete ya da dünyaya nasıl geldiğine ilişkin

sorular sorabilmektedirler. Ebeveynler çocukların cinsel konularda merak ettikleri sorulara bilinçli ve çocuğun yaşına uygun cevaplar vererek çocuğun merakını giderebilirler (Rogers, 2017; Seth ve Srivastava, 2017). Çocukla iletişim sürecinde ebeveynlerin özellikle cinsel gelişim ile ilgili konularda çekimsiz davrandıkları görülmektedir (Paslı, 2017). Yine cinsel gelişim ile ilgili konularda çocukla iletişim kurmak ebeveynler açısından zor olabilmektedir. Bu sorunun özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gözlemlendiği ifade edilmektedir. Bu duruma örnek olabilecek olan Othman ve diğerlerinin (2020) Ürdün’de gerçekleştirmiş oldukları araştırmada babaların kız çocukları ile cinsel konular hakkında iletişim kurmadıkları, gençlerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusundaki bilgileri aileden ziyade çevreden öğrendikleri tespit edilmiştir.

Çocuğun cinsel gelişiminde anne ve babaların kullandıkları kelimelere, çocuğun ilgi ve beklentilerine, iletişim kurma şekillerine ve çocuğun gelişim düzeyine uygun yanıtlar vermeleri önemlidir (Flores ve Barroso, 2017; İşler, 2017). Ebeveynlerin bu yeterliğe sahip olmaları için, konu ile ilgili eğitim almaları önemlidir. Ancak Türkiye’de henüz erken çocukluk döneminde cinsel gelişim ile ilgili sistemli bir eğitim verilmemektedir. Bu bakımdan çocuklara cinsel eğitim verilirken, anne babaların belirli bir kılavuz ya da cinsel gelişim programı doğrultusunda çocuklarını bilgilendirmeleri ebeveyn-çocuk arasındaki cinsel iletişimi kuvvetlendirebilecektir. Çocuğun anne babaya karşı kendini rahatlıkla ifade edebilmesi, sorduğu sorulara tatmin edici cevaplar alabilmesi çocuğun gelişimini desteklemekte ve özgüven sahibi olmasına katkı sağlamaktadır (Brown vd., 2017; İşler ve Gürşimşek, 2018).

Ebeveynlerin çocukla kurdukları ilişkiler ve iletişim özellikleri, çocukların cinsel gelişim de dâhil olmak üzere bütün gelişim alanlarını etkilemektedir (Ceylan, 2017). Anne babaların çocukla kurdukları ilişkilerde demokratik ve hoşgörülü tutuma sahip olmak çocukların gelişim özelliklerini desteklemekte iken, baskıcı ve otoriter tutuma sahip olmaksızın gelişimi olumsuz etkilemektedir (Pilgrim, 2018; Toker ve Çapan, 2018). Ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin yapılan araştırmalarda, olumlu tutumların çocuklarla iletişim kurabilmeyi desteklediği, baskıcı ve otoriter tutumun ise çocuklarda özgüven kaybına neden olduğu (Bozyiğit, 2013; Toker ve Çapan, 2018; Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2004) ve çocukların iletişim becerilerinin gelişmesini engellediği belirtilmektedir (İkiz, 2015; Kabasakal, 2012; Kochanska vd., 2019; Paslı, 2017; Rogers, 2017). Ek olarak ebeveyn tutumları sosyo-demografik özellikler, ebeveynlerin kendi yetiştirilme tarzları, çocuğun gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve kendi ebeveynlerinin tutumlarına göre değişebilmektedir (Sak vd., 2015; Özyürek, 2004; Yılmaz, 2018). Bu bakımdan çocuklarla cinsel iletişim sürecinde anne babaların sahip oldukları tutum ve davranışların önemli olduğu

düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle araştırmada okul öncesi dönem çocuğu olan anne babaların çocuklarıyla kurdukları cinsel iletişim düzeyleri ile tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları anne veya baba olmalarına, çocuğun cinsiyetine ve çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Yöntem bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmanın etik yönü, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada; birbirini etkileyebileceği düşünülen değişkenlerin karşılaştırılmasına imkân sağlayan araştırma modellerinden olan ilişki tarama modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2011). Bu kapsamda çocukların cinsel iletişim düzeyleri ile ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Gümüşhane il merkezinde çocuğu özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerle gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin araştırmaya dâhil edilmesinde evrende yer alan her bir birimin araştırmaya dâhil edilme olasılığı eşit nitelikte olan seçkisiz örnekleme yöntemlerinden rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya Gümüşhane il merkezinde bulunan altı özel okul öncesi eğitim kurumundan, araştırmaya yönelik uygulama yapılmasını kabul eden beş okul öncesi eğitim kurumu dâhil edilmiştir. Belirlenen anaokullarındaki ebeveynler ile görüşülerek çalışmanın amacı açıklanmış ve ebeveynler arasından çalışmaya katılmayı kabul eden 214 ebeveyn araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %60,3'ü anne %39,7'si baba olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarına ait bilgiler incelendiğinde çocukların %44,4'ü kız, %55,6'sı erkektir. Aynı zamanda ebeveynlerin %80,4'ü 1-2 çocuk, %19,6'sı 3 ve üzeri çocuğa sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan “*Genel Bilgi Formu*”, “*Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği* (Artan vd., 2020)” ve “*Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-A Formu* (Özyürek, 2017)” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu: Formda ebeveynin cinsiyeti, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuğun cinsiyeti ile ilgili sorular yer almaktadır.

Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği: Artan ve diğerleri, 2020 tarafından geliştirilen ölçme aracı, “*İçerik*”, “*Beden Dili*”, “*Süreci Yönetme*” ve “*Kaygı*” olmak üzere dört alt boyuttan ve 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert türünde değerlendirilmektedir. Ölçme aracından elde edilen puanlar arttıkça iletişimin eğitsel olarak uygunluğu ortaya çıkmaktadır. Ölçeğin alt faktörlerinin iç tutarlılık katsayısının iki farklı örnekleme 0,70 ve 0,80 arasında değiştiği belirtilmiştir. Bu araştırmada yapılan analizler sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısının 0,84 olarak gerçekleştiği belirlenmiştir.

Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ)-A Formu: Özyürek (2017) tarafından geliştirilen ölçek 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, “*Tamamen Katılıyorum-5 puan*” ve “*Hiç katılmıyorum-1 puan*” arası beşli likert tipindedir. Ölçek “*Demokratik Tutum*”, “*Baskıcı ve Otoriter Tutum*”, “*Aşırı Hoşgörülü Tutum*” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Buna göre Demokratik Tutum 15 madde (1, 4, 10, 13, 14, 21, 24, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38. maddeler), Baskıcı ve Otoriter Tutum 12 madde (2, 6, 7, 9, 18, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 35. Maddeler) ve Aşırı Hoşgörülü Tutum 11 madde (3, 5, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 27. Maddeler) ile belirlenebilmektedir. Ölçme aracında her alt boyuttan alınan yüksek puan o tutumun baskın olduğunu göstermektedir. Ölçek Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları Demokratik Tutum alt boyutu için 0,83, Baskıcı ve Otoriter Tutum alt boyutu için 0,83 ve Hoşgörülü Tutum alt boyutu için 0,75 olarak belirlenmiştir. Test-Tekrar test korelasyon katsayıları alt boyutlar için sırasıyla 0,77, 0,87 ve 0,78 olarak belirlenmiş, alt ve üst %27’lik grupların madde ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce çocukların eğitim gördüğü özel okul öncesi eğitim kurumlarından gerekli izinler alındıktan sonra Ardahan Üniversitesi Etik Kurulundan 27.01.2021 tarihli ve E-67796128-000-2100002236 sayılı kararı ile çalışmanın yürütülebilmesi için etik kurul raporu alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada veriler pandemi nedeniyle elektronik ortamda toplanmıştır. Öncelikle genel bilgi formu ve ölçeklerin maddeleri elektronik ortama aktarılarak Google form hazırlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen özel okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğu olan ebeveynler ile

çevrimiçi toplantı yapılarak çalışma ile ilgili bilgilendirme yapılmış, çalışmaya katılmak isteyen ebeveynlere Google form üzerinden hazırlanan veri toplama araçları sosyal medya aracılığı (Whatsapp ve E-mail) ile iletilmiştir. Ölçeklerin rastgele doldurulmasını önlemek, onamları almak için ebeveynlerin gönüllü katılım esas alınmıştır. Bu durum geçerlik ve güvenilirlik açısından da son derece önemlidir. Araştırma verileri 01.02.2021 ile 01.04.2021 tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS24 veri analiz programı kullanılmıştır. Araştırmada değişkenler yüzde ve frekans dağılımları ile açıklanmış, değişkenlerin ölçek puanlarıyla karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Veriler %95 ($p \leq .05$) güven aralığında değerlendirilmiştir.

Bulgular

Anne babaların cinsel iletişim düzeyleri ile tutumlarında etkili olabilecek etmenleri tespit etmek ve anne babaların cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Ebeveynlerin Anne veya Baba Olmalarına göre Cinsel İletişim Düzeyleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumlarından Aldıkları Puanlara Ait Ortalamalar ve t Testi Sonuçları (n: 214, sd: 212)

		Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği	İçerik	Kadın	129	27,26	1,26	,736	,462
		Erkek	85	27,11	1,71		
	Beden Dili	Kadın	129	18,25	1,91	1,788	,075
		Erkek	85	17,79	1,73		
	Süreci Yönetme	Kadın	129	26,02	2,34	-,290	,772
		Erkek	85	26,12	2,30		
	Kaygı	Kadın	129	11,95	3,55	-1,464	,145
		Erkek	85	12,62	2,80		
	Toplam	Kadın	129	83,48	6,46	-,177	859
		Erkek	85	83,64	5,89		
Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği	Demokratik	Kadın	129	24,48	5,46	5,394	,000*
		Erkek	85	20,47	5,10		
	Baskıcı ve Otoriter	Kadın	129	35,39	6,71	-2,298	,023*
		Erkek	85	37,47	6,13		
	Aşırı Hoşgörülü	Kadın	129	37,75	6,44	-3,353	,001*
		Erkek	85	40,53	5,06		
	Toplam	Kadın	129	97,62	12,09	-,538	,591
		Erkek	85	98,47	10,02		

* $p \leq .05$

Tablo 1 incelendiğinde ebeveynlerin cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları anne veya baba olmalarına göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ebeveynler için cinsel iletişim ölçeği alt boyutları ile ölçeğin toplam puanında anlamlı farklılık olmadığı ($p>,05$), anne baba çocuk yetiştirme tutumları ölçeğinin alt boyutlarından demokratik ($t_{212}= 5,394, p\leq,05$), baskıcı ve otoriter ($t_{212}= -2,298, p\leq,05$) tutum ile aşırı hoşgörülü ($t_{212}= -3,353, p\leq,05$) tutum puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde annelerde demokratik tutumun, babalarda ise baskıcı ve otoriter tutum ile aşırı hoşgörülü tutumun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2: Anne Babaların Çocuğun Cinsiyetine göre Cinsel İletişim Düzeyleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumlarından Aldıkları Puanlara Ait Ortalamalar ve t Testi Sonuçları (n: 214, sd: 212)

		Çocuğun cinsiyeti	n	Ort.	ss	t	p
Ebeveynler için Cinsel İletişim Ölçeği	İçerik	Kız	95	27,11	1,60	-,816	,415
		Erkek	119	27,27	1,33		
	Beden Dili	Kız	95	17,95	1,76	-,833	,406
		Erkek	119	18,16	1,92		
	Süreci Yönetme	Kız	95	25,68	2,48	-2,137	,034*
		Erkek	119	26,36	2,15		
	Kaygı	Kız	95	11,33	3,38	-3,656	,000*
		Erkek	119	12,93	3,04		
	Toplam	Kız	95	82,06	6,37	-3,169	,002*
		Erkek	119	84,72	5,88		
Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği	Demokratik	Kız	95	21,75	5,53	-2,671	,008*
		Erkek	119	23,80	5,62		
	Baskıcı ve Otoriter	Kız	95	33,74	7,70	-5,242	,000*
		Erkek	119	38,19	4,63		
	Aşırı Hoşgörülü	Kız	95	37,89	7,71	-2,084	,038*
		Erkek	119	39,62	4,22		
Toplam	Kız	95	93,38	13,72	-5,675	,000*	
	Erkek	119	101,61	7,06			

* $p\leq,05$

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynlerin cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları çocuğun cinsiyetine göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ebeveynler için cinsel iletişim ölçeğinin süreci yönetme ($t_{212}= -2,137, p\leq,05$), kaygı ($t_{212}= -3,656, p\leq,05$) ile toplam ($t_{212}= -3,169, p\leq,05$), tutum puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Ebeveynler için anne baba çocuk yetiştirme tutumları ölçeğinin demokratik ($t_{212}= -2,671, p\leq,05$), baskıcı ve otoriter ($t_{212}= -5,242, p\leq,05$), aşırı hoşgörülü ($t_{212}= -2,084, p\leq,05$) ile toplam puanlarından ($t_{212}= -5,675, p\leq,05$) elde ettikleri puan ortalamaları arasında anne

babaların çocuğun cinsiyetine göre anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde çocuğunun cinsiyeti erkek olan ebeveynlerin demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum, aşırı hoşgörülü tutum ve genel olarak çocuk yetiştirme tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ek olarak çocuğu erkek olan ebeveynlerin kaygı ve süreci yönetme becerileri ile cinsel iletişim düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 3: Anne Babaların Çocuk Sayısına göre Cinsel İletişim Düzeyleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumlarından Aldıkları Puanlara Ait Ortalamalar ve t Testi Sonuçları (n: 214, sd: 212)

		Çocuk sayısı	n	Ort.	ss	t	p
Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği	İçerik	1-2 çocuk	172	27,23	1,47	,619	,537
		3 ve üzeri çocuk	42	27,07	1,40		
	Beden Dili	1-2 çocuk	172	17,92	1,90	-2,278	,024*
		3 ve üzeri çocuk	42	18,64	1,51		
	Süreci Yönetme	1-2 çocuk	172	26,08	2,36	,189	,851
		3 ve üzeri çocuk	42	26,00	2,16		
	Kaygı	1-2 çocuk	172	12,64	3,02	3,909	,000*
		3 ve üzeri çocuk	42	10,50	3,78		
	Toplam	1-2 çocuk	172	83,87	6,38	1,546	,124
		3 ve üzeri çocuk	42	82,21	5,45		
Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği	Demokratik	1-2 çocuk	172	22,48	5,66	-2,168	,031*
		3 ve üzeri çocuk	42	24,57	5,43		
	Baskıcı ve Otoriter	1-2 çocuk	172	36,56	6,15	1,582	,115
		3 ve üzeri çocuk	42	34,79	7,93		
	Aşırı Hoşgörülü	1-2 çocuk	172	39,24	5,67	1,880	,061
		3 ve üzeri çocuk	42	37,29	7,36		
	Toplam	1-2 çocuk	172	98,28	9,93	,841	,401
3 ve üzeri çocuk		42	96,64	15,78			

* p≤,05

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin cinsel iletişim düzeyleri ile tutumları çocuk sayısına göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ebeveynler için cinsel iletişim ölçeğinin beden dili ($t_{212} = -2,278$, $p \leq ,05$) ve kaygı ($t_{212} = -3,909$, $p \leq ,05$) tutum puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Anne baba çocuk yetiştirme tutumları ölçeğinin demokratik tutum ($t_{212} = -2,168$, $p \leq ,05$) puan ortalamaları arasında anne babaların çocuk sayısına göre anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde üç ve üzeri çocuk sahibi olan ebeveynlerin demokratik tutum ve beden dili puanlarının daha yüksek, kaygı puanlarının ise daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ölçek puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4: Ebeveynlerin Cinsel İletişim Ölçeği ile Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Analizi (n: 214, sd: 212)

		Demokratik	Baskıcı ve Otoriter	Aşırı Hoşgörülü	A. B. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği
İçerik	r	-,486	,166	,132	-,076
	p	,000	,015	,054	,267
Beden Dili	r	-,164	,053	,004	-,049*
	p	,016	,440	,951	,473
Süreci Yönetme	r	-,381	,205	,123	-,007*
	p	,000	,003	,074	,924
Kaygı	r	-,268	,366	,238	,206
	p	,000	,000	,000	,002*
Ebeveynler İçin Cinsel İletişim Ölçeği	r	-,446	,324	,203	,074
	p	,000	,000	,003	,284

* p≤,05

Tablo 4 incelendiğinde cinsel iletişim ölçeği alt boyutlarından içerik ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü orta düzeyde (r: -,486; p≤,05) ve baskıcı ve otoriter tutum ile pozitif yönlü zayıf düzeyde (r: ,015; p≤,05) anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum ile cinsel iletişim ölçeği alt boyutlarından beden dili (r: -,164; p≤,05) arasında negatif yönlü zayıf düzeyde, süreci yönetme (r: -,381; p≤,05) arasında negatif yönlü orta düzeyde ve süreci yönetme ile baskıcı ve otoriter tutum arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde (r: ,203; p≤,05) anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Cinsel iletişim ölçeği alt boyutlarından kaygı ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü zayıf düzeyde (r: -,268; p≤,05), baskıcı ve otoriter tutum ile pozitif yönlü orta düzeyde (r: ,366; p≤,05), aşırı hoşgörülü tutum ile pozitif yönlü zayıf düzeyde (r: ,238; p≤,05), anne baba tutum ölçeği toplam puanı ile pozitif yönlü zayıf düzeyde (r: ,206; p≤,05) anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Cinsel iletişim ölçeği toplam puanı ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü zayıf düzeyde (r: -,446; p≤,05), baskıcı ve otoriter tutum ile pozitif yönlü orta düzeyde (r: ,324; p≤,05), aşırı hoşgörülü tutum ile pozitif yönlü zayıf düzeyde (r: ,203; p≤,05) anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi dönem çocuğu olan anne babaların cinsel eğitim sırasında çocuklarıyla kurdukları iletişim ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada ebeveynlerin tutumları ile cinsel eğitim sırasında kurulan iletişim arasında orta

düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu kapsamda alan yazın incelendiğinde anne babaların çocukları ile cinsel gelişim hakkında konuşabilmeleri için bilgi sahibi olmalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Artan vd., 2020). Aynı zamanda yapılan araştırmalar anne babaların bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır (Jerman ve Constantine, 2010; Martin ve Torres, 2014; Meschke ve Dettmer, 2012). Anne babalar çocukluk çağında kendi ebeveynlerinden yeterli düzeyde cinsellik konusunda eğitim alamadıkları için çocuklarıyla nasıl iletişim kuracakları konusunda endişe yaşadıklarını belirtmektedir (Eastman vd., 2005; Kenny ve Wurtele, 2013; Yılmaz, 2018). Bu araştırmada annelerde demokratik tutumun babalara göre daha yüksek olduğu, babalarda ise baskıcı ve otoriter tutum ile aşırı hoşgörülü tutumun daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Yılmaz (2018) tarafından gerçekleştirilen anne baba tutumlarının ergenlerin benlik saygısına etkisi konulu araştırmada babaların baskıcı ve otoriter tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak Artan ve diğerleri (2020) ebeveynlerin cinsel iletişim özelliklerini inceledikleri araştırmada anne ve babalar arasında cinsel eğitim sırasında çocukla kurulan iletişim açısından fark meydana gelmediği sonucuna ulaşmışlardır. Anne babaların cinsel eğitimde kullandıkları iletişim ile ilgili kaygılarına karşın erken yaşlardan itibaren çocukla cinsel eğitim hakkında iletişim kurmanın doğru olduğuna dair önemli kanıtlar yer almaktadır (Howell 2003; Li vd., 2000). Okul öncesi dönemden başlayarak kapsamlı bir cinsel eğitim alan çocukların, kendilerinde meydana gelen duygusal ve fiziksel değişimleri kabullenme ve anlama (Martin ve Torres, 2014), cinsiyet farklılıklarını kavrama (Kenny ve Wurtele, 2013), uygun olan ve uygun olmayan cinsel davranışları ayırt edebilme ile cinsel istismara karşı kendini koruyabilme potansiyellerinin arttığı ifade edilmiştir (Dixon, 2010). Bu bağlamda araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bu farklılık çalışmalara dâhil edilen bireylerin öğrenim düzeyinin, yetiştiği çevrenin ve kendi anne babalarıyla olan ilişkilerinin farklı olmasıyla açıklanabilir.

Bu araştırmada çocuk sayısı daha fazla olan ebeveynlerin iletişimde beden dilini kullanma düzeylerinin ve demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu, çocuk sayısının artmasının cinsel eğitimde kurulan iletişim sürecinde kaygıyı azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk sayısı fazla olan ebeveynlerin çocuk bakımı konusunda daha tecrübeli olmaları bu sonucu etkilemiş olabilir. Benzer şekilde Evans ve diğerleri (2020) ile İşler ve Gürşimşek (2018) yaptıkları araştırmalarda çocuk sayısının artmasının anne baba tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ve cinsel eğitim sırasında iletişimin artmasına katkı sağladığını tespit etmişlerdir. Yine Kochanska ve diğerleri (2019) yaptıkları araştırmada çocuk sayısı ile cinsel eğitim arasında pozitif yönlü ilişkilerin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda çocuk sayısı arttıkça tecrübeye bağlı olarak ebeveynlerin çocuğun bakımı ve gelişim alanları hakkında daha

fazla bilgi sahibi oldukları ve bu durumun çocukla iletişimi olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Bu araştırmada çocuğunun cinsiyeti erkek olan ebeveynlerin demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum, aşırı hoşgörülü tutum ile genel olarak çocuk yetiştirme tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularından farklı olarak Tandon ve diğerleri (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kız çocuğuna sahip ebeveynlerin demokratik tutuma sahip oldukları belirtilmektedir. Yine Andrews ve diğerleri (2018) çocuğun cinsiyetine göre anne baba tutumlarının farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Evans ve diğerleri (2020) tarafından yapılan araştırmada ise annelerin kız çocuklarıyla cinsel eğitim sırasında kurdukları iletişimin, babaların erkek çocuklarıyla kurdukları iletişimden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre hem çocuğun hem de ebeveynlerin cinsiyet faktörünün cinsel eğitim sırasında kurulan iletişimi etkilediği söylenebilir. Nikkelen ve diğerleri (2019) tarafından yapılan araştırmada ise çocukların cinsel eğitimde ailelerden daha çok çevreden etkilendikleri, bu durumun da ebeveyn tutumları ile ilişkili olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca Rogers (2017) yaptığı araştırmada, ebeveynlerin çocuklarla cinsel eğitim sırasında kurdukları etkili iletişimin cinsel risk davranışlarını azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bu farklılık çocuğun cinsiyetinin yanında, ebeveynlerin tutumları, öğrenim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet algılarıyla açıklanabilir.

Bu araştırmada cinsel iletişim ölçeği toplam puanı ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü zayıf düzeyde, baskıcı ve otoriter tutum ile pozitif yönlü orta düzeyde, aşırı hoşgörülü tutum ile pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda çocuğa verilen cinsel eğitimin ebeveynlerin bilgi ve motivasyon eksikliğinin yanı sıra sergiledikleri ebeveyn tutumlarıyla da yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmada annelerde demokratik tutumun babalara göre daha yüksek olduğu, ebeveynlerde yaşın artmasının anne baba tutumlarını ve çocuklarla cinsel iletişimi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin çalışma hayatında yer alması, öğrenim düzeyinin yükselmesi, çocuk sayısının fazla olması ve erkek çocuğa sahip olma durumları anne baba tutumlarını ve çocuklarla cinsel iletişimi pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca anne baba tutumu ile cinsel iletişim arasında anlamlı ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bu bulgular ve literatür incelendiğinde cinsel iletişimde ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkilerin önemli olduğu görülmektedir. Bu ilişkilerin niteliğini ise anne ve babaların sahip oldukları bilgi ve deneyimler yakından ilgilendirmektedir. Bu bakımdan çocukların cinsel gelişiminin desteklenmesinde konu ile ilgili uzmanlardan ya da deneyimi olan ebeveynlerden destek alınması önemlidir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir;

- Ebeveynlerin baskıcı ve otoriter tutumuna karşılık çocuklarıyla demokratik ve hoşgörülü tutum geliştirmeleri gerekmektedir. Bu bakımdan ebeveyn-çocuk iletişimine yönelik eğitimlerin verilmesi önemlidir.
- Cinsel eğitimde kullanılan iletişim ile ilgili çalışmalara ebeveynlerin cinselliğe yaklaşımları, cinsellik ile ilgili bilgileri ile başlanabilir. Ebeveynler cinsellik ile ilgili yeterli bilgiye sahip olduktan sonra yeni bilgileri daha iyi kavrayabilecek, değerlendirebilecek ve çocuğu ile iletişimi sırasında kullanabilecektir.
- Cinsel gelişim çocuklarda doğal olarak meydana gelen ve gelişimi desteklenmesi gereken bir özelliktir. Ebeveynlerin cinsel iletişim konusunda yetersiz olmaları, çocukların sosyal çevre ya da sosyal medyadan yanlış ya da uygun olmayan bilgiler edinmelerine neden olabilir. Bu bakımdan çocukların cinsel gelişimlerine yönelik, anne babalar tarafından ve uzmanlar kontrolünde eğitimlerin verilmesi faydalı olacaktır.

Finansal Destek

Araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da organizasyondan finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ağır, M. (2018). *Anne baba tutumları ile okul öncesi çocuklarda ortaya çıkan özdoyum alışkı sorunu arasındaki ilişki [The relationship between masturbation as a habitual disorder in preschool children and the parental attitudes]* (Tez Numarası: 490638) [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Andrews, H., Soni, A., Green, M., Ely, A. ve Quillen, D. (2018). Parent attitudes toward resident involvement in their child's strabismus surgery. *Journal of American Association for Pediatric Ophthalmology and Strabismus*, 22(4), 262-265. <https://doi.org/10.1016/j.jaapos.2018.03.008>
- Aral, N. ve Duman, T. (2009). *Eğitim psikolojisi*. Kriter Yayıncılık.
- Artan, İ., Ceylan, Ş. ve Adıbatmaz, F. B. K. (2020). Ebeveynler için cinsel iletişim ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. [Sexual communication scale for parents: Reliability and validity study]. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(2), 136-158. <https://doi.org/10.21020/husbfd.735860>
- Bozyiğit, S. (2013). *Çocukların çevre bilinçli tüketici olarak sosyalleşmesinde annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının rolü [The role of child rearing attitudes of maternal on the socialization as a environment conscious consumer of children]* (Tez Numarası: 330086) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Brown, K. R., Peña, E. V. ve Rankin, S. (2017). Unwanted sexual contact: Students with autism and other disabilities at greater risk. *Journal of College Student Development*, 58(5), 771-776. <https://doi.org/10.1353/csd.2017.0059>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, Ö. (2017). *Anne baba tutumları ile çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişki: Okul öncesi örneği [The relationship between parental attitudes and the child's socialization process: Pre-school sample]* (Tez Numarası: 525392) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dixon, H. (2010). *Confident in SRE.A guide for trainers and educators*. <https://www.bigtalkeducation.co.uk/rse-information-and-support-for-schools/sre-rse-history/> (Erişim: 20.04.2021)
- Durualp, E. ve Aral, N. (2018). Çocukların ince ve kaba motor gelişimlerine oyun etkinliklerinin etkisinin incelenmesi. [Investigation the effects of play activities on the development of fine and gross]. *Motor of Children Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 243-258. <https://doi.org/10.5578/jss.66830>
- Eastman, K. L., Corona, R., Ryan, G. W., Warsofsky, A. L. ve Schuster, M. A. (2005). Worksite-based parenting programs to promote healthy adolescent sexual development: A qualitative study of feasibility and potential content. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 37 (2), 62-69. <https://doi.org/10.1363/psrh.37.062.05>
- Evans, R., Widman, L., Kamke, K. ve Stewart, J. L. (2020). Gender differences in parents' communication with their adolescent children about sexual risk and sex-positive topics. *The Journal of Sex Research*, 57(2), 177-188. <https://doi.org/10.1080/00224499.2019.1661345>
- Flores, D. ve Barroso, J. (2017). 21st century parent-child sex communication in the United States: A process review. *The Journal of Sex Research*, 54(4-5), 532-548. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1267693>
- Frankham, J. (2006). Sexual antinomies and parent/child sex education: learning from foreclosure. *Sexualities*, 9, 236-254. <https://doi.org/10.1177/1363460706063120>
- Güder, S. Y. ve Alabay, E. (2018). Children's questions and answers of parents: Sexual education dilemma. *International Journal of Progressive Education*, 14(6), 138-151. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2018.179.11>
- Howell, L. W. (2003). Examining the relationship between adolescent sexual risktaking and perceptions of monitoring, communication and parenting styles. *Journal of Adolescent Health*, 33(2), 71-78. <http://hdl.handle.net/10919/33448>
- İkiz, S. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi. [Examination of physical and relational aggression of preschool children in terms of parental attitudes]* (Tez Numarası: 394906) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İşler, S. (2017). *Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin cinsel gelişime ve cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi [Examining the knowledge levels and attitudes of parents of preschool children towards sexual development and sexual education]* (Tez Numarası: 718712) [Yüksek lisans tezi, Doğu Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İşler, S. ve Gürşimşek, A. I. (2018). 3-6 yaş çocuklarının cinsel eğitiminin gerekliliği ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. [Parents' opinions about the necessity of sexual education for 3-6 years old children]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 845-867. <https://doi.org/10.17152/gefad.377583>

- Jerman, P. ve Constantine, N. A. (2010). Demographic and psychological predictors of parent–adolescent communication about sex: A representative statewide analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(10), 1164–1174. <https://doi.org/10.1007/s10964-010-9546-1>
- Kabasakal, C. (2012). *Çocuk psikiyatri polikliniğine ilk başvuran ailelerin aile işlevselliği ve çocuk yetiştirme tutumları [Family functionality and child rearing attitude of parents who have first applied to child psychiatry outpatient clinic]* (Tez Numarası: 324192) [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karabay, Ş., (2018). Cinsel gelişim. N. Aral ve F. Temel (Eds.). *Çocuk Gelişimi* (ss.350-383). Hedef Yayıncılık.
- Kenny, M. C. ve Wurtele, S. K. (2013). Latino parents’ plans to communicate about sexuality with their children. *Journal of Health Communication*, 18(8), 931–942. <https://doi.org/10.1080/10810730.2012.757397>
- Kochanska, G., Boldt, L. J. ve Goffin, K. C. (2019). Early relational experience: A foundation for the unfolding dynamics of parent–child socialization. *Child development perspectives*, 13(1), 41-47. <https://doi.org/10.1111/cdep.12308>
- Li, X., Stanton, B. ve Feigelman, S.(2000). Impact of perceived parental monitoring on adolescent risk behavior over 4 years. *Journal of Adolescent Health*, 27(1), 49–56. [https://doi.org/10.1016/s1054-139x\(00\)00092-6](https://doi.org/10.1016/s1054-139x(00)00092-6)
- Martin, K. A. ve Torres, J. M. C. (2014). Where did I come from? U.S. parents’ and preschool children’s participation in sexual socialisation. *Sex Education*, 14(2), 174–190. <https://doi.org/10.1080/14681811.2013.856291>
- Meschke, L. ve Dettmer, K. (2012). Don’t cross a man’s feet: Hmong parent–daughter communication about sexual health. *Sex Education*, 12(1), 109–123. <https://doi.org/10.1080/14681811.2011.609038>
- Nikkelen, S. W., van Oosten, J. M. ve van den Borne, M. M. (2019). Sexuality education in the digital era: Intrinsic and extrinsic predictors of online sexual information seeking among youth. *The Journal of Sex Research*, 57(2), 189-199. <https://doi.org/10.1080/00224499.2019.1612830>
- Othman, A., Shaheen, A., Otoum, M., Aldiqs, M., Hamad, I., Dabobe, M., Langer, A. ve Gausman, J. (2020). Parent-child communication about sexual and reproductive health: Perspectives of Jordanian and Syrian parents. *Sex Reprod Health Matters*, 28(1),1758444. <https://doi.org/10.1080/26410397.2020.1758444>
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi [Researching the attitudes of parents that has 5-6 years children group in city-center and country-side]* (Tez Numarası: 145126) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özyürek, A. (2017). Okul öncesi çocuğa sahip anne-babalara yönelik “Çocuk Yetiştirmeye İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği” ve “Anne-Baba Tutum Ölçeği ”geliştirme çalışması. [A study on developing “parent views on raising children scale” and “parent attitudes scale” for parents with preschool children]. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 26-38.
- Paslı, F. (2017). Cinsel istismara uğrayan çocukların ekolojik sistem yaklaşımı açısından incelenmesi. [An examination of children who exposed to sexual abuse according to ecological system theory]. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 39-53.
- Pilgrim, D. (2018). Academic disputes about adult child sexual contact: A critical realist appraisal. *Child Abuse Review*, 27(3), 171-180. <https://doi.org/10.1002/car.2497>
- Purba, N. (2012). *Pendidikan seks untuk anak usia dini tunagrahita ringan kelas 3 SD*. Yüksek Lisans Tezi. State University of Jakarta, Jakarta.
- Rogers, A. A. (2017). Parent–adolescent sexual communication and adolescents’ sexual behaviors: A conceptual model and systematic review. *Adolescent Research Review*, 2(4), 293-313. <https://doi.org/10.1007/s40894-016-0049-5>
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Atlı, S. ve Şahin, B. K. (2015). Okul öncesi dönem: Anne-baba tutumları. [Preschool period: Parenting attitudes]. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991. <https://doi.org/10.17860/efd.33313>
- Seth, R. ve Srivastava, R. N. (2017). Child sexual abuse: Management and prevention, and protection of children from Sexual Offences (POCSO) Act. *Indian pediatrics*, 54(11), 949-953. <https://doi.org/10.1007/s13312-017-1189-9>
- Tandon, P. S., Saelens, B. E. ve Copeland, K. A. (2017). A comparison of parent and childcare provider's attitudes and perceptions about preschoolers' physical activity and outdoor time. *Child: care, health and development*, 43(5), 679-686. <https://doi.org/10.1111/cch.12429>
- Thurschwell, P. (2009). *Sigmund Freud*. London: Routledge.
- Toker, G. A. ve Çapan, A. S. (2018). Anne baba tutumlarından kaynaklanan, ihmal ve duygusal istismara maruz kalmış çocukların en çok kullandığı savunma mekanizmaları üzerine bir literatür taraması. [A literature review study on the most used defense mechanisms of the children who are exposed to neglect and emotional abuse by parents attitudes]. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1794-1816. <https://doi.org/10.26466/opus.480595>

- Tuzcuoğlu, N. ve Tuzcuoğlu, S. (2004). *Çocuğun cinsel eğitimi*. Morpa Kültür Yayınevi.
- Yılmaz, K. (2018). *Anne baba tutumlarının ergenlerde benlik saygısına etkisi [The effect of parental attitudes on self-esteem in adolescents]* (Tez Numarası: 503531) [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.